

gift, efter den logiske Sands, som er bleven mig til Del, ikke se Andet — at da Bonus er en Erstatning for Tarifnedsettelse, og vedkommende Skolefond ikke havde kunnet modsætte sig denne, at saa maa de Skolelærere, som ere forsikrede i Skolefondene, opnaae samme Gode som alle de Andre, der ere forsikrede i Livrenteanstalten, altsaa Bonus i Stedet for Tarifnedsettelse. Jeg forstaaar ikke bedre, og derfor har Regjeringen ikke kunnet taget noget som helst Hensyn til Skoleraadene. Det kan for Øvrigt være ganske naturligt, at disse ikke have havt Lust til at udbetale disse Penge, thi Skoleraadene have naturligvis staaet paa det Standpunkt: Vi have Tab af hele Foranstaltningen, vi ere fæde af den omtalte Lovbestemmelse i Loven af 1856, og skulde vi nu oven i Kjøbet give Bonus! Det kan være meget naturligt for saa vidt fra Skolefondenes Standpunkt, men jeg paastaar, at det er et indskrænket Standpunkt, og at de ikke have set, hvad Loven af 1856 fordrer af dem. Derfor kunde jeg uden Hensyn til, om Skoleraadenes Majoritet var mine politiske Tilhængere eller Modstandere — det er mig aldeles ligegyldigt i den Slags Sager — ikke Andet end forelægge nærværende Lovforslag. Jeg betragter det altsaa som en Udførelse af den Grundtæning, som er fastslaaet ved Loven af 1856; jeg taler slet ikke om, hvorvidt den er rigtig eller ikke — det er aldeles ligegyldigt — men den staaer der, og dette lille Lovforslag er kun en naturlig Konsekvens af den. Deraf følger ganske sikkert, at jeg ikke indser, hvorfor Statskassen skulde betale; at Livrenteanstalten ikke kan komme til at betale, betragter jeg som givet. Uden at jeg er fuldt enig med, hvad den sidste ærede Tale udtalte, fra et rent juridisk Standpunkt betraget, tror jeg ikke, man kan sige, at det Overtværende i Livrenteanstalten just eies af vedkommende Interessenter, men moralsk set har han Ret i sin Betragtning; moralsk bliver det at tage fra Nogle og give til Andre, naar man vil paalægge Livrenteanstalten denne Byrde. Hvis man vil, kan man selvfølgelig paalægge Statskassen den, men jeg ser ingen Grund dertil. Det er ligefrem Skolefondens moralske Pligt at betale disse Penge. Og dernæst maa man til Syvende og sidst ikke drive Spørgsmaalet saaledes op, at man siger, at Landet ikke vil kunne bære det, og taler om Landbrugets uhykelige Stilling o. s. v.; thi hvad bliver vel hele Historien? Maaste 50—60,000 Kr. Landet rundt en Gang for alle. Jeg betragter denne Lov som en simpel Retfærdighedshandling, som jeg ikke vilde bære Ansvar for ikke at have bragt frem for det høie Thing. Men for Øvrigt skal jeg over-

lade til det høie Thing, om det vil følge mig eller ei.

Guld: Jeg kunde ønske at udtale mig lidt venligere om dette Lovforslag, end Tilfældet har været for de Taleres Vedkommende, som nu have havt Ordet, men efter at den høitærede Minister selv har havt Ordet, har jeg kun Anledning til at gjøre et Par Bemærkninger. Den Opfattelse, der kom frem fra en af de første ærede Talere, var den, at der skulde være noget Mærkeligt i, at man ved en Lov som denne paalagde Skoleraadene, disse Skoleraad, som ellers selvstændig være raadige over de Midler, som ere underlagte deres Forvaltning, en Udgift. Det forekommer mig aldeles ikke at være mærkeligt, thi det er Noget, Lovgivningsmagten maa være fuldstændig i Stand til at paalægge, jaavel Skoleraadene som Amtsråadene og andre kommunale Autoriteter, hvad Lovgivningen, som bekendt ogsaa har gjort. Paa den anden Side finder jeg heller ikke, at det kan tillægges nogen særlig Betydning, at der er Skoleraad, som have svaret Nei, og at man venter, at de øvrige ogsaa ville svare Nei, thi jeg tror, det er Noget, der ligeledes vilde gjælde saa at sige i alle Tilfælde, at naar man spørger Skoleraadene, om de have Lust, navnlig i den betrængte Tilstand, hvori de ere, til at gjøre en Udgift, som ikke juridisk paahviler dem, ville selvfølgelig de allerfleste af disse kommunale Autoriteter svare Nei. Fra den Side finder jeg ikke Anledning til at gjøre Ophævelse. Spørgsmaalet er kun, om det er billigt og retfærdigt, og om det kan forsvares i økonomisk Henseende at paalægge Skolefondene en saadan Udgift som denne. Det var min ene Bemærkning. Den anden var denne: Man har gjort Ophævelser over, at disse Lærere, som her er Tale om, være Følsomme, som paa Grund af deres Helbredsstilstand ikke have kunnet erhverve sig nogen Overlevelsesrente fra Livrente- og Forsørgelsesanstalten af 1871, og derved har man ment, at disse Følsomme bare ganske særlig stillede. Jeg vil dog minde om — det er muligt, at det ikke er alle de Herrer bekendt — at den øvrige Embedsstand har en saadan Begunstigelse og et saadant Privilegium i Livrenteanstalten af 1871. Naar man er bleven Embedsmand, fordrer der ikke Andet, end at man kan godtgjøre med Attest, at man ikke er udiat for nogen øieblikkelig Uvsfare, det vil i Virkeligheden sige, at Løgen ikke mener, at Vedkommende dør de første 8 Dage. Naar man blot stuffer en saadan Attest, kommer man ind i Livrenteanstalten, naar man er Embedsmand, uden at der i